

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КРИВОРІЗЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. директора ВСП «Криворізький
технічний фаховий коледж ДУЕТ»

Віта МАКАРЕНКО

від _____ 2023р.

ІНСТРУКЦІЯ № 13-М
з охорони праці для слюсаря-сантехніка

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці є основним документом, що встановлює для робітників правила поведінки і вимоги безпечного виконання робіт.

1.2. Знання Інструкції з охорони праці обов'язково для робітників усіх розрядів і груп кваліфікації, а також їхніх безпосередніх керівників.

1.3. Адміністрація зобов'язана створити на робочому місці умови, що відповідають правилам по охороні праці, забезпечити робочих засобами захисту й організувати вивчення ними даної Інструкції з охорони праці.

1.4. Кожен робітник зобов'язаний:

- дотримувати вимоги даної Інструкції;
- негайно повідомляти своєму безпосередньому керівнику, а при його відсутності — вищестоящому керівнику про нещасний випадок, що стався, і про всіх замічених ним порушеннях вимог Інструкції, а також про несправності споруд, устаткування і захисних пристроїв;
- пам'ятати про особисту відповідальність за недотримання вимог техніки безпеки;
- тримати в чистоті і порядку робоче місце й устаткування;
- забезпечувати на своєму робочому місці схоронність засобів захисту, інструмента, пристосувань, засобів пожежегасіння і документації по охороні праці.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ виконувати розпорядження, що суперечать вимогам даної Інструкції

2. Загальні вимоги безпеки

2.1. До роботи на дану робочу професію допускаються особи віком від 18 років, що пройшли попередній медичний огляд і не мають протипоказання до виконання вищевказаної роботи.

2.2. Робітник при прийомі на роботу повинний пройти вступний інструктаж. До допуску до самостійної роботи робітник повинний пройти:

- первинний інструктаж на робочому місці;
- перевірку знань даної Інструкції з охорони праці;
- надання першої допомоги потерпілим у зв'язку з нещасними випадками;
- навчання по програмах підготовки за професією.

2.3. Допуск до самостійної роботи оформляється відповідним розпорядженням по структурному підрозділі підприємства.

2.4. Знову прийнятому робітнику видається кваліфікаційне посвідчення, у якому повинна бути зроблена відповідна запис про перевірку знань інструкцій і правил, зазначених у п. 2.2, і право на виконання спеціальних робіт.

2.5. Робітники, що не пройшли перевірку знань у встановлений термін до самостійної роботи не допускаються.

2.6. Робітник у процесі роботи зобов'язаний проходити:

- повторні інструктажі — не рідше одного разу в квартал;
- перевірку знань Інструкції з охорони праці один раз у рік;

– медичний огляд — один раз у рік;

2.7. Особи, що одержали незадовільну оцінку при кваліфікаційній перевірці, до самостійної роботи не допускаються і не пізніше одного місяця повинні пройти повторну перевірку.

2.8. При нещасному випадку робітник зобов'язаний надати першу допомогу потерпілому до прибуття медичного персоналу. При нещасному випадку із самим робітником, у залежності від тяжкості травми, він повинний звернутися по медичною допомогу в медпункт чи сам собі надати першу допомогу (самодопомога).

2.9. Кожен працівник повинний знати місце розташування аптечки і вміти нею користатися.

2.10. При виявленні несправних пристосувань, інструмента і засобів захисту робітник повідомляє своєму безпосередньому керівнику.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ працювати з несправними пристосуваннями, інструментом і засобами захисту.

2.11. Щоб уникнути влучення під дію електричного струму не слід наступати чи доторкатися до обірваних проводів.

2.12. Невиконання вимог Інструкції з охорони праці для робітника розглядається як порушення виробничої дисципліни.

За порушення вимог Інструкцій робітник несе відповідальність відповідно до чинного законодавства.

2.13. У зоні обслуговування устаткування теплових мереж можуть мати місце наступні небезпечні і шкідливі виробничі фактори:

- підвищена вологість повітря;
- підвищена чи знижена температура повітря робочої зони;
- розташування робочого місця на значній висоті щодо поверхні землі (підлоги, настилу);
- недостатня освітленість робочої зони;
- переміщення машин і механізмів поблизу робочого місця;
- підвищена загазованість і недостатній зміст кисню в повітрі робочої зони.

2.14. Для захисту від впливу небезпечних і шкідливих факторів необхідно застосовувати наступні засоби захисту.

При роботі поблизу рухомих механізмів варто виявляти особливу обережність, бути уважним до сигналів, подаваним водіями транспорту.

При необхідності перебування поблизу гарячих частин устаткування варто вжити заходів по захисту від опіків і дії високих температур (огороження устаткування, вентиляція, спецодяг).

При виконанні робіт на ділянках з температурою повітря вище 33°C необхідно застосовувати режим праці з інтервалами часу для відпочинку й охолодження.

Роботу в зонах з низькою температурою навколишнього повітря варто робити в теплому спецодязі і чергувати за часом з перебуванням у теплі.

При підвищеній загазованості повітря робочої зони необхідно працювати в протигазовому респіраторі (РПГ-67, РУ-60м і ін.) чи протигазі.

При перебуванні в колодязях, камерах, каналах, тунелях і в ремонтній зоні слюсар повинний носити захисну каску для захисту голови від ударів випадковими предметами і виступаючих частин.

При недостатній освітленості робочої зони варто застосовувати додаткове місцеве освітлення. При роботах у теплофікаційних камерах повинні застосовуватися переносні світильники напругою не більш 12 В або ліхтарик.

При роботах на висоті більш 1,3 м над рівнем землі, підлоги, площадки необхідно застосовувати запобіжний пояс, при необхідності з канатом, що страхує.

2.15. Слюсар-сантехнік повинний працювати в спецодязі і спецвзутті і застосовувати інші засоби захисту, видавані відповідно з діючими галузевими нормами.

2.16. Слюсарю—сантехніку безкоштовно повинні видаватися відповідно до галузевих норм наступні засоби індивідуального захисту:

- костюм бавовняний (на 12 міс);
- куртка бавовняна утеплена (на 12 міс);
- штани бавовняні утеплені (на 12 міс);
- чоботи гумові (на 12 міс);
- чоботи кирзові (на 12 міс);
- рукавиці комбіновані (на 1 міс).

При видачі подвійного змінного комплекту спецодягу термін носки повинний подвоюватися.

У залежності від характеру робіт і умов їхнього виробництва слюсарю безкоштовно тимчасово повинно видаватися додатковий спецодяг і захисні засоби для цих умов.

3. Вимоги безпеки перед початком роботи

3.1. Перед початком роботи слюсар-сантехнік повинний:

– упорядкувати спецодяг. Рукава і відлоги спецодягу варто застебнути на всі гудзики, волосся забрати під головний убір. Одяг необхідно заправити так, щоб не було звисаючих кінців чи частин, що розвіваються. Взуття повинне бути закритим і на низькому каблучі. Забороняється засукувати рукава спецодягу;

– перевірити на робочому місці наявність і придатність засобів захисту; інструмента і пристосувань, а також електричного ліхтаря, засобів пожежегасіння, плакатів чи знаків безпеки.

3.2. Інструмент і пристосування повинні відповідати наступним вимогам:

– рукоятки молотків, зубил повинні бути гладкими і не мати тріщин. До вільного кінця рукоятки повинні трохи товщати в запобіганні вислизання з рук;

– поверхні гайкових ключів не повинні мати збитих скосів, а рукоятки — заусениць;

– полотнона пилки (по металу, дереву) не повинна мати тріщин, випучин, подовжньої хвилястості, раковин від корозії;

– лопата повинна мати гладку рукоятку, міцно закріплену у власнику і зрізану похило до площини лопати;

– інструменти ударної дії (крейцмейселі, борідки, просічки, керни й ін.) повинні мати гладку потиличну частину без тріщин, заусениць, наклепу і скосів. На робочому кінці не повинне бути ушкоджень;

– при роботі з клинами чи зубилом за допомогою кувалд повинні застосовуватися клинодержак з рукояткою довжиною не менш 0,7 м;

– напилки повинні мати ручки з металевими кільцями;

– тиски повинні бути міцно укріплені на верстаті, мати на губках неспрацьовану насічку; рухливі частини тисків повинні переміщатися без заїдань, ривків і надійно фіксуватися в необхідному положенні; рукоятки тисків і накладні планки не повинні мати забоїв і заусениць;

– тиски повинні мати пристрій, що запобігає повне вигвинчування ходового гвинта з гайки;

– ручна шліфувальна машинка повинна мати захисний кожух, прокладку між каменем і притискним диском, клеймо іспиту каменю. Камінь повинний бути без тріщин, діаметром, що відповідає числу оборотів машинки. Шланги подачі повітря в з'єднаннях між собою і з корпусом машинки повинні кріпитися хомутами. При роботі варто періодично перевіряти вібрацію машинки;

– шліфувальні і заточувальні верстати з горизонтальною віссю обертання кола, при роботі на який виробі, що шліфуються, утримуються руками, повинні бути обладнані захисним екраном з оглядовим вікном. Відкидання екрана повинне бути заблоковано з пуском шпинделя верстата:

– для пневматичного інструмента забороняється використовувати шланги, що мають ушкодження; кріпити шланги дротом

– забороняється; приєднувати шланги до пневматичного інструмента і з'єднувати їх між собою необхідно за допомогою ніпелів чи штуцерів і стяжних хомутів. Місця кріплення не повинні пропускати повітря. До приєднання шланга до пневматичного інструмента повинна бути продута повітряна магістраль, а після приєднання шланга до магістралі повинний бути продутий і шланг.

Забороняється працювати з інструментом, рукоятки якого посаджені на загострені кінці (напилки, шабери) без металевих кілець.

4. Вимоги безпеки під час роботи

4.1. Обходи й огляди устаткування слюсар-сантехнік повинний робити тільки з відому вищестоящого персоналу.

4.2. Обходи устаткування необхідно здійснювати групою, що складається не менш чим із двох чоловік. При спуску в камеру чи виконанні роботи в ній бригада повинна складатися не менш чим із трьох чоловік.

При обході теплотраси слюсар-сантехнік крім слюсарних інструментів повинний мати ключ для відкривання люка камери, гачок для відкривання камер, огороження для установки їх у відкритих камер і на проїзній частині вулиці, освітлювальні засоби (акумуляторні ліхтарі, ручні світильники напругою не більш 12 В у вибухозахищеному виконанні), а також газоаналізатор.

4.3. Забороняється для скорочення маршруту обходу перестрибувати чи перелазити через трубопроводи. Переходити через трубопроводи тільки в місцях, де маються перехідні містки.

4.4. Забороняється відкривати і закривати кришки підземних люків безпосередньо руками, гайковими ключами чи іншими не призначеними для цього предметами. Відкривати кришки слюсар повинний спеціальними гаками, довжиною не менш 500 мм.

Забороняється залишати люки відкритими після закінчення робіт.

4.5. Слюсар-сантехнік повинний перевіряти стан підлог, ґрат, приямків, огорожень площадок, закріпленого устаткування, наявність нумерацій і написів на устаткуванні й арматурі трубопроводів. При виявленні необгороджених прорізів слюсар повинний ужити заходів, що попереджають падіння і травмування людей (огороження канатами і вивішування попереджувальних знаків безпеки).

4.6. При виявленні дефектів устаткування, що представляють небезпеку для людей і цілісності устаткування, слюсар повинний ужити заходів до негайного його відключення.

4.7. Підлягаюча ремонту ділянка трубопроводу щоб уникнути влучення в неї пари чи гарячої води, повинна бути відключена з боку як суміжних трубопроводів і устаткування, так і дренажних і обвідних ліній. Дренажні лінії і повітряники повинні бути відкриті.

4.8. Відключати трубопроводи необхідно двома послідовно встановленими засувками. Дренажний пристрій між ними повинен бути безпосередньо з'єднаним з атмосферою. У випадках з бесфланцевою арматурою, коли не можна відключити трубопровід двома засувками (60 кгс/см²), допускається відключати ремонтну ділянку однією засувкою. При цьому не повинно бути ширяння (витоку)* через відкритий на час ремонту на відключеній ділянці дренаж.

4.9. Із трубопроводів, відключених для ремонту, варто зняти тиск і звільнити їх від пари і води. З електроприводів арматури, що відключає — зняти напругу, а з ланцюгів керування електроприводами — запобіжники.

Вся арматура, що відключає, повинна бути в закритому стані.

Вентилі відкритих дренажів, з'єднаних безпосередньо з атмосферою, повинні бути відкриті. Вентилі дренажів закритого типу після дренування трубопроводу повинні бути закриті: між запірною арматурою і трубопроводом повинна бути арматура, безпосередньо з'єднана з атмосферою. Арматура, що відключає, і вентилі дренажів повинні бути об'язані ланцюгами чи заблоковані іншими пристосуваннями і замкнені на замки.

На вентилях і засувках арматури, що відключає, варто вивішувати знаки безпеки.

4.10. При роботі з інструментом слюсар не повинний класти його на поруччя чи огороження, необгороджений край площадки, а також у країв люків, колодязів і каналів. Положення інструмента на робочому місці повинне усувати можливість його скочування чи падіння.

4.11. При відкручуванні і закручуванні гайок і болтів подовжувати гайкові ключі додатковими важелями забороняється.

4.12. Добивку сальників компенсаторів і арматури допускається робити при надлишковому тиску в трубопроводах не більш 0,2 МПа (2кгс/см²) і температурі теплоносія не вище 45°С.

Заміняти чепцеве набивання компенсаторів дозволяється після повного спорожнювання трубопроводів

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Причини, які можуть викликати аварійну ситуацію: ураження електричним струмом, падіння з висоти вивішених агрегатів, вихід з ладу інструмента, устаткування, пристроїв, відліт осколків металу, наявність шкідливих речовин в робочій зоні та інше.

5.2. Якщо склалася ситуація, що може призвести до аварії або нещасного випадку, слід негайно припинити роботу, відключити електроенергію, джерело живлення пневмоінструменту; огородити небезпечну зону, не допускати в небезпечну зону сторонніх осіб, повідомити про те, що сталося, керівника робіт.

5.3. Якщо є потерпілі, надавати їм першу медичну допомогу; при необхідності, викликати швидку медичну допомогу.

5.4. У разі виникнення пожежі викликати пожежну частину та приступити до її гасіння первинними засобами пожежогасіння.

5.5. Виконувати всі вказівки майстра по усуненню небезпечної ситуації.

Завідувач навчально-виробничими майстернями

Інженер з охорони праці
та відповідальний за пожежну безпеку

